

РЕЦЕНЗИЯ

От: **доц. д-р Светла Богданова Бонева**
Университет за национално и световно стопанство,
Катедра „Международни икономически отношения и бизнес“,
Факултет „Международна икономика и политика“,
Главен секретар на УНСС по научно-изследователските проекти,
Научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни
икономически отношения“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научната специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, професионално направление 3.8 „Икономика“

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно заповед № 2902/05.12.2024 г. на Зам. ректора по НИД на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за провеждане на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС "Доктор" по научната специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, професионално направление 3.8 „Икономика“, към област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“ на докторант в редовна форма на обучение в катедра "Финанси и отчетност" при Стопански факултет, с научен ръководител - доц. д-р Десислава Стоилова, както и решение от първото заседание на научното жури /Протокол № 1 от 17.12.2024 година/ за изготвяне на рецензии и становища.

Автор на дисертационния труд: **Мария Пантолеон Пападима**

Тема на дисертационния труд: **„ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА РАЗХОДИТЕ
ЗА ОБРАЗОВАНИЕ ВЪРХУ
ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ В
ГЪРЦИЯ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА“**

1. Данни за докторанта и общо описание на предоставените материали

Мария Пападима е докторант в редовна форма на обучение в катедра „Финанси и отчетност“ към Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ от 2021 г. Тя завършва средно образование със специалност „Философия и

педагогика“ през 1995 г. и през 2016 г. придобива магистърска степен по „Банково дело“. Мария Пападима успешно изпълнява индивидуалния си план като докторант по специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“. Нейният научен ръководител е доц. д-р Десислава Стоилова.

Професионалният ѝ опит включва работа в Атебанк и Пиреусбанк, където заема различни позиции. От 2016 г. насам е Управител на банков клон в Пиреусбанк.

Предадените ми материали за изготвяне на становище по дисертационния труд включват следните документи: дисертационен труд, автореферат, списък с публикациите по дисертационния труд, справка за основните приноси в дисертационния труд, автобиография на докторанта, и пълен текст на публикациите по темата на дисертационния труд.

Дисертационният труд е структуриран в: увод, изложение в три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Текстът на дисертационния труд е в обем от 145 страници, в т.ч. 32 таблици и 15 фигури. Библиографията обхваща 170 източника.

2. Характеристика на дисертационния труд

Докторската дисертация, озаглавена "Влияние на разходите за образование върху икономическия растеж в Гърция по време на кризата" на Мария Пападима, изследва връзката между разходите за образование и икономическия растеж, съсредоточавайки се върху икономическата криза в Гърция.

Дисертацията разглежда задълбочено ролята на разходите за образование като катализатор за икономически растеж, със специален акцент върху тяхното значение по време на финансова нестабилност. Гърция, като пример, предоставя уникален контекст поради тежките финансови кризи, които преживява, започвайки от 2008 г. Тези кризи, утежнени от мерките за строги икономии, наложени от Европейския съюз и Международния валутен фонд, драстично намаляват финансирането на публичния сектор, включително бюджетите за образование. Тези ограничения не само възпрепятстват икономическия растеж, но и силно засягат качеството на образованието и условията на труд на педагогическия персонал. Изследването подчертава жизненоважната роля на образованието като обществено благо, което е незаменимо за насърчаване на дългосрочната икономическа устойчивост и възстановяване, дори в условията на краткосрочни финансови ограничения. То изследва предизвикателствата, които възникват, когато икономическите натоварвания принуждават правителствата да намаляват инвестициите в сектори, критични за бъдещия растеж, като образованието.

Дисертацията установява, че разходите за образование имат пряко и измеримо въздействие върху растежа на БВП чрез стимулиране на развитието на човешкия капитал, иновациите и производителността на работната сила. Стратегическите инвестиции в образованието допринасят за дългосрочната

икономическа стабилност и растеж на една страна. По време на финансовата криза в Гърция, рязкото намаляване на образователните бюджети отслабва способността на страната да използва сектора на образованието за икономическо възстановяване. Липсата на адекватни инвестиции води до "порочен кръг", при който намаляването на разходите за образование възпрепятства развитието на човешкия капитал, което от своя страна допълнително затруднява икономическото представяне. Този цикъл създава дългосрочни предизвикателства, тъй като недостатъчното финансиране на образованието ограничава способността на страната да изгради квалифицирана работна сила, способна да стимулира иновациите и растежа.

Мерките за строги икономии, въведени по време на кризата, оказват дълбоко въздействие върху педагозите, които се сблъскват с масови намаления на заплатите, увеличаване на натовареността и значително по-висока несигурност на работното място. Икономическите ограничения, наложени на сектора, не само засягат пряко учителите, но и намаляват тяхното професионално удовлетворение и мотивация. Тези неблагоприятни условия оказват отрицателно влияние върху работата на учителите и, следователно, върху резултатите на учениците. Психологическото напрежение върху педагогическия персонал е значително, като мнозина изпитват стрес, професионално прегаряне и спад в морала. Тези ефекти се разпростират извън сектора на образованието, създавайки по-широки социални последици, тъй като намаленото качество на образованието застрашава готовността на бъдещата работна сила и социалната стабилност на страната.

Въпреки тези предизвикателства, изследването идентифицира няколко успешни реформи, които смекчават част от негативните ефекти от кризата. Целевите инвестиции в програми за обучение на учители и развитието на цифрова инфраструктура осигуряват съществена подкрепа за сектора през този период. Тези реформи демонстрират, че дори при тежки финансови ограничения, стратегическите и добре планирани инвестиции в образованието могат да играят решаваща роля за стабилизиране и възстановяване на икономиките, засегнати от финансови спадове. Дисертацията защитава контрацикличните инвестиции в образованието, подчертавайки, че такива мерки са съществени за осигуряване на дългосрочна икономическа стабилност. Чрез приоритизиране на разходите за образование, дори в периоди на икономически ограничения, правителствата могат да положат основите за устойчив растеж и възстановяване.

Първата глава („Икономическа криза“) предоставя изчерпателен преглед на икономическите кризи, като акцентира върху техните причини, характеристики и въздействия върху различни икономически системи. Тя разглежда глобални икономически спадове, като кризи на държавния дълг, инфлация, девалвация на валути и финансови колапси, с особено внимание към финансовата криза от 2007-2008 г. Главата създава основа чрез изследване на теоретичните рамки и историческите прецеденти на икономическите цикли и кризи, предлага разбиране за това как тези събития формират националните и глобалните икономики. Тя поставя гръцката икономическа среда в контекст,

подготвяйки читателя да разбере последващото въздействие на кризите върху образователния сектор.

Втората глава („Въздействие на икономическите кризи върху разходите за образование и условията на труд“) разглежда последиците от икономическите кризи в Гърция върху бюджетите за образование и условията на труд в сектора на образованието. Тя подчертава как мерките за фискални икономии и намалените публични разходи са натоварили образователната инфраструктура и са оказали отрицателно въздействие върху заплатите, сигурността на работното място и професионалното удовлетворение на преподавателите. Изследвани са по-широките социални и психологически последици от тези бюджетни ограничения върху учителите и учениците, като подчертава дългосрочните ефекти върху качеството на образованието и неговата роля в икономическото възстановяване.

Фокусирайки се върху основната тема на дисертацията, третата глава („Въздействие на разходите за образование върху икономическия растеж и условията на труд“) анализира взаимовръзката между разходите за образование и икономическите резултати на Гърция. Тя представя емпирични данни и синтезира резултатите, за да покаже как стратегическите инвестиции в образованието допринасят за растежа на БВП, производителността на работната сила и подобрените стандарти на заетост в образователния сектор. Анализирано е как недофинансирането на образованието по време на кризи възпрепятства дългосрочното икономическо развитие и изостря съществуващите трудови предизвикателства в сектора.

В тази част от анализа се съдържат емпирични изследвания с Instrumental Variable – Two-staged Least Squares (IV-2SLS), като е оценено въздействието на разходите за образование върху икономическия растеж на Гърция. Докторантката събира и обработва статистическите данни за периода 1999-2021 г. и на основата на моделираните регресионни уравнения емпирично потвърждава, че:

- Годишният темп на растеж на БВП на Гърция има отрицателна причинно-следствена връзка с държавните разходи за образование като съотношение на общите държавни разходи;
- Съществува положителна причинно-следствено връзка на заплатите и разходите за образование върху цялостното удовлетворение от работата на учителите;
- Увеличените държавни разходи за образование намаляват националната производителност в краткосрочен план;
- Висшето образование оказва положително въздействие върху икономическия растеж, като стимулиране на технологичния напредък и производителността;
- Увеличенията на заплатите са в положителна корелация с цялостното удовлетворение от работата сред учителите.

Разделът „Обсъждане на резултатите“ интерпретира емпиричните данни в светлината на съществуващата литература, изследвайки по-широките последици от разходите за образование по време на икономически спадове. Той обсъжда

значимостта на запазването или увеличаването на бюджетите за образование като контрациклична политическа мярка и оценява ефективността на политическите интервенции и реформи. Този раздел от дисертацията подчертава необходимостта от цялостни стратегии, които интегрират инвестициите в образованието с планове за икономическо възстановяване, предлагайки полезни прозрения както за гръцките политици, така и за международната аудитория.

Заклучението утвърждава критичната роля на инвестициите в образованието за насърчаване на икономическия растеж и стабилността по време на финансови кризи. То предлага практически препоръки, подчертавайки важността на защитата на финансирането на образованието и подобряването на условията на труд на преподавателите. Идентифицирани са области за бъдещи изследвания, като призовава за продължаване на проучванията за ролята на образованието като двигател на устойчивото икономическо развитие.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приносите на дисертационния труд и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд има добре формулирани цел, обект и предмет, а поставените изследователски задачи ясно кореспондират с постигането на основната цел на разработката и доказването на изследователската теза.

Използваната литература в изследването е адекватно подбрана и обхваща множество теоретични и приложни научни изследвания на български и чуждестранни автори. В този смисъл следва да се подчертае добрата осведоменост на докторанта по проблематиката на дисертационния труд.

Дисертационният труд се отличава с овладяна от докторанта съвременна система от знания не само в областта на теорията, но и по отношение на регулаторните и правни измерения на темата. В резултат на работата по този труд са получени ценни и полезни в различни аспекти научни и приложни резултати. Проучването в този аспект допълва изследванията по тематиката в Гърция и България. Съдържанието на работата загатва множество идеи за препоръки, които биха могли да се приложат при формулирането на различни политики.

Методологията на изследването напълно отговаря на неговите цели. Задачите, поставени в изследването, са изпълнени успешно.

В дисертационния труд се открояват следните постижения, имащи характер на **научни и научно-приложни приноси**, които изцяло приемам:

„1. Предоставя солиден емпиричен анализ на въздействието на разходите за образование върху икономическия растеж в Гърция, като подчертава краткосрочните и дългосрочните ефекти от финансовите инвестиции в образованието.

2. Предлага подробен преглед на условията на труд на преподавателите в гръцкия обществен образователен сектор, като включва както качествени, така и количествени данни за оценка на удовлетвореността от работата, риска от напускане и резултатите от оценката на учителите.

3. Използва инструменталната променлива – двуетапен регресионен модел на най-малките квадрати (IV-2SLS), за да улови точно причинно-следствените връзки между разходите за образование, икономическия растеж и условията на труд, като гарантира надеждността на констатациите.

4. Анализира ефектите от гръцката финансова криза и последващите мерки за строги икономии върху разходите за образование и икономическия растеж, предоставяйки ценни идеи за политици и изследователи, интересуващи се от управление на кризи и икономическо възстановяване.

5. Предлага приложими препоръки за политиците за оптимизиране на разходите за образование, подобряване на качеството на образованието и подобряване на условията на труд на преподавателите, като в крайна сметка насърчава икономическия растеж и социалното развитие.

6. Добавя към съществуващия набор от знания относно теорията за човешкия капитал чрез изследване на сложните и зависими от контекста връзки между разходите за образование и икономическите резултати, особено в засегнатата от криза икономика като Гърция.

7. Запълва празнина в литературата, като се фокусира върху Гърция, като предлага казус, който може да бъде сравнен с други страни, изправени пред подобни икономически предизвикателства, като по този начин предоставя по-широко разбиране на глобалните последици от разходите за образование.

8. Създава методологична рамка и емпирични констатации, които могат да служат като отправна точка за бъдещи проучвания на разходите за образование, икономическия растеж и условията на труд, както в Гърция, така и в други контексти.“

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е представил три самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд. Трудовете представляват интересни публикации, които отразяват тематиката на изследването и в количествено отношение удовлетворяват изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“:

1. Papadima, M. (2023). The economic crisis and “the great recession”. *Entrepreneurship*, 11(1), 61-78. <https://doi.org/10.37708/ep.swu.v11i1.6>

2. Papadima, M. (2023). The impact of education expenditure on economic growth: empirical evidence from Greece. *Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art*. 377-384. <http://www.usb-blagoevgrad.swu.bg/media/3152/2023-sub-final.pdf>

3. Papadima, M. (2024). The effects of educational structure on teachers' working conditions: empirical evidence from Greece. *Entrepreneurship*, 12(1), 65–75. <https://doi.org/10.37708/ep.swu.v12i1.7>

5. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания и автореферата

Авторефератът на дисертационния труд отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания към обема и съдържанието на

авторефератите. Той дава точна и пълна представа за съдържанието, структурата и основните изводи на дисертационния труд. Справката с приносите отразява реално резултатите от дисертацията.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки по структурата, съдържанието, стилът и графичното оформление на разработката. Същите са на отлично ниво.

Най-съществената ми препоръка е този труд е да бъде публикуван на български, на английски и на гръцки език, за да могат повече читатели да се запознаят с него.

Въпроси:

1. Представете своето лично мнение за това какви специфични политики и мерки могат да бъдат приложени, за да се подобри ефективността на разходите за образование в Гърция и да се минимизират отрицателните ефекти от икономическите кризи върху образователния сектор?
2. Представете своето лично мнение за това как увеличаването на заплатите и подобряването на условията на труд в образователния сектор може да повлияе на дългосрочната продуктивност и икономическия растеж в Гърция?

7. Заключение

Дисертационният труд на Мария Пантолеон Пападима на тема „Въздействие на разходите за образование върху икономическия растеж в Гърция по време на криза“ е оригинално и актуално научно изследване, което отговаря на основните изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Авторката има добър език и стил, анализираща е значителен обем научна литература, обосновава е добре своите позиции, заключения и препоръки.

Всичко това ми дава основание да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен “доктор” на Мария Пантолеон Пападима.

8. 01.2025 г./ Гр. София

Подпис:

SCIENTIFIC OPINION

Prepared by: assoc. prof. Svetla Boneva, Ph.D, CGAP

University of National and World Economy – Sofia

“International Economy and Policy” Faculty

Department of “International Economic Relations and Business”

Scientific specialty 05.02.10: “World Economy and International Economic Relations”

Professional field 3.8: “Economy”

Prepared on the ground of:

Participation in the composition of the academic jury for the defence of a doctoral dissertation in accordance with Order No. 2902/05.12.2024 by the Vice-Rector for Research and Development of the South-West University "Neofit Rilski" for conducting the defence of a dissertation for the awarding of the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Finance, Money Circulation, Credit, and Insurance," professional field 3.8 "Economics," within the area of higher education 3. "Social, Economic, and Legal Sciences.", for a doctoral candidate enrolled in full-time doctoral studies in the Department of "Finance and Accounting" at the Faculty of Economics, under the scientific supervision of Associate Professor Desislava Stoilova, Ph.D; as well as decision from the first meeting of the academic jury (Protocol No. 1 dated 17.12.2024) for the preparation of reviews and opinions.

Author of the Ph.D thesis:

Maria Papadima

Title of the Ph.D thesis:

“IMPACT OF EDUCATION EXPENDITURE ON ECONOMIC GROWTH IN GREECE DURING THE CRISIS”

1. Information regarding the candidate and the presented materials in the procedure

Maria Papadima has been a full-time doctoral student in the Department of "Finance and Accounting" at the Faculty of Economics of the South-West University "Neofit Rilski" since 2021. She completed her secondary education with a specialization in "Philosophy and Pedagogy" in 1995 and earned a Master's degree in "Banking" in 2016. Maria Papadima has successfully fulfilled her individual plan as a doctoral student in the specialty "Finance, Money Circulation, Credit, and Insurance." Her academic supervisor is Associate Professor Desislava Stoilova, Ph.D.

Her professional experience includes working at Atebank and Piraeus Bank, where she held various positions. Since 2016, she has been a Branch Manager at Piraeus Bank.

The materials submitted to me for the preparation of an opinion on the dissertation include the following documents: the dissertation, a summary (author's abstract), a list of publications related to the dissertation, a report on the main contributions of the dissertation, the doctoral student's CV, and the full texts of the publications on the dissertation topic.

The dissertation is structured into an introduction, a body consisting of three chapters, a conclusion, a bibliography, and appendices. The text of the dissertation comprises 145 pages, including 32 tables and 15 figures. The bibliography includes 170 sources.

2. General characteristics of the doctoral thesis

The doctoral dissertation titled "Impact of Education Expenditure on Economic Growth in Greece During the Crisis" by Maria Papadima investigates the relationship between education spending and economic growth, focusing on Greece's economic crisis.

The dissertation delves deeply into the role of education expenditure as a catalyst for economic growth, with a particular focus on its significance during financial instability. Greece, as a case study, presents a unique context due to the severe financial crises it endured starting in 2008. These crises, exacerbated by austerity measures imposed by the European Union and International Monetary Fund, drastically reduced public sector funding, including budgets for education. These budgetary restrictions not only stymied economic growth but also profoundly affected the quality of education and the working conditions of educators. The study underscores the vital role of education as a public good that is indispensable for fostering long-term economic resilience and recovery, even amid short-term fiscal constraints. It explores the challenges that arise when economic pressures force governments to reduce investments in sectors critical to future growth, such as education.

The dissertation finds that education expenditure has a direct and measurable impact on GDP growth by fostering human capital development, innovation, and workforce productivity. Strategic investment in education contributes to a country's long-term economic stability and growth. However, during Greece's financial crisis, the sharp reduction in education budgets weakened the nation's ability to leverage the education sector for economic recovery. The lack of adequate investment led to a "vicious cycle" where cuts in education spending hampered the development of human capital, which in turn further hindered economic performance. This cycle created long-term challenges, as the underfunding of education reduced the country's ability to build a skilled workforce capable of driving innovation and growth.

The austerity measures implemented during the crisis had a profound impact on educators, who faced widespread wage reductions, increased workloads, and significantly higher job insecurity. The economic constraints placed on the sector not only affected teachers' livelihoods but also diminished their professional satisfaction and motivation. These adverse conditions negatively influenced teacher performance and, consequently, student outcomes. The psychological toll on educators was significant, with many experiencing stress, burnout, and a decline in morale. These effects extended beyond the education sector, creating broader social implications as the diminished quality of education threatened the country's future workforce readiness and social stability.

The study identifies several successful reforms that mitigated some of the negative impacts of the crisis. Targeted investments in teacher training programs and the development of digital infrastructure provided crucial support to the sector during this period. These reforms demonstrated that even under severe financial constraints, strategic and well-planned investments in education can play a critical role in stabilizing and rebuilding economies affected by financial downturns. The dissertation advocates for counter-cyclical investments in education, emphasizing that such measures are essential for ensuring long-term economic stability. By prioritizing education spending, even during times of fiscal austerity, governments can lay the groundwork for sustainable growth and recovery.

The first chapter („Economic Crisis“) is chapter provides a comprehensive overview of economic crises, emphasizing their causes, characteristics, and impacts on various economic systems. It examines global economic downturns, such as public debt crises, inflation, currency devaluations, and financial collapses, with particular attention to the 2007-2008 financial crisis. The chapter sets the foundation by exploring the theoretical frameworks and historical precedents of economic cycles and crises, offering insight into how these events shape national and global economies. It contextualizes the Greek economic environment, preparing the reader to understand the subsequent impact of crises on the education sector.

The second chapter (Chapter 2 „Impact of Economic Crises on Education Spending and Working Conditions“) delves into the repercussions of Greece's economic crises on education budgets and the working conditions within the education sector. It highlights how fiscal austerity measures and reduced public

spending have strained education infrastructure and negatively impacted educators' salaries, job security, and professional satisfaction. The chapter also explores the broader social and psychological consequences of these budgetary restrictions on teachers and students, underscoring the long-term effects on the quality of education and its role in economic recovery.

Focusing on the core theme of the dissertation, the third chapter (Chapter 3 „Impact of Education Expenditure on Economic Growth and Working Conditions“) analyzes the interplay between education spending and Greece's economic performance. It presents empirical data and synthesizes findings to show how strategic investments in education contribute to GDP growth, workforce productivity, and improved employment standards in the education sector. The chapter also discusses how underfunding education during crises hinders long-term economic development and exacerbates existing labor challenges within the sector. This section of the analysis includes empirical research using the Instrumental Variable – Two-Stage Least Squares (IV-2SLS) method, assessing the impact of education expenditure on Greece's economic growth. The doctoral candidate collects and processes statistical data for the period 1999–2021, and based on the modeled regression equations, empirically confirms that:

The annual GDP growth rate of Greece has a negative causal relationship with public education expenditures as a proportion of total government expenditures;

There is a positive causal relationship between teachers' salaries and education expenditures on overall job satisfaction among educators;

Increased public education expenditures reduce national productivity in the short term;

Higher education positively impacts economic growth by promoting technological advancement and productivity;

Salary increases are positively correlated with overall job satisfaction among teachers.

The section “Discussion of Findings” interprets the empirical results in light of existing literature, exploring the broader implications of education expenditure during economic downturns. It discusses the significance of maintaining or increasing education budgets as a counter-cyclical policy measure and evaluates the effectiveness of policy interventions and reforms. The chapter emphasizes the need for holistic strategies that integrate educational investment with economic recovery plans, offering insights relevant to both Greek policymakers and international audiences.

The conclusion affirms the critical role of education investment in fostering economic growth and stability during financial crises. It offers practical recommendations for policymakers, emphasizing the importance of safeguarding education funding and improving educators' working conditions. The conclusion also identifies areas for future research, advocating for continued exploration of education's role as a driver of sustainable economic development.

3. Evaluation of the research results and research contributions and the importance of the dissertation

The results of the doctoral thesis and publications of the candidate involve scientific and applied results: analysis, methodologies, evaluations, empirical results, practical conceptions on the topic and contributions. They fulfil the requirements for awarding the doctoral (Ph.D) degree.

The results of the research are clearly and precisely formulated and can be used by other researchers, experts, consultants and analysts.

The main contributions that could be outlined in this thesis are four and I accept them as formulated by the author of the thesis:

„1. Provides a robust empirical analysis of the impact of education spending on economic growth in Greece, highlighting the short-term and long-term effects of financial investments in education.

2. Offers a detailed examination of the working conditions of educators in the Greek public education sector, incorporating both qualitative and quantitative data to assess job satisfaction, attrition risk, and teacher appraisal scores.

3. Utilizes the Instrumental Variable – Two-staged Least Squares (IV-2SLS) regression model to accurately capture the causal relationships between education spending, economic growth, and working conditions, ensuring the robustness of the findings.

4. Analyzes the effects of the Greek financial crisis and subsequent austerity measures on education spending and economic growth, providing valuable insights for policymakers and researchers interested in crisis management and economic recovery.

5. Proposes actionable recommendations for policymakers to optimize education spending, improve the quality of education, and enhance the working conditions of educators, ultimately fostering economic growth and social development.

6. Adds to the existing body of knowledge on human capital theory by exploring the complex and context-dependent relationships between education spending and economic outcomes, particularly in a crisis-affected economy like Greece.

7. Fills a gap in the literature by focusing on Greece, offering a case study that can be compared with other countries facing similar economic challenges, thus providing a broader understanding of the global implications of education spending.

8. Establishes a methodological framework and empirical findings that can serve as a reference for future studies on education spending, economic growth, and working conditions, both in Greece and other contexts.“

4. Evaluation of the publications

The publications of the author prove her excellent professional preparation and knowledge regarding the main Bulgarian and foreign authors in the field; the application of proper research methods; and his ability to formulate adequately motivated conclusions and proper recommendations based on his research:

1. Papadima, M. (2023). The economic crisis and “the great recession”.

Entrepreneurship, 11(1), 61-78. <https://doi.org/10.37708/ep.swu.v11i1.6>

2. Papadima, M. (2023). The impact of education expenditure on economic growth: empirical evidence from Greece. *Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art*. 377-384. <http://www.usb-blagoevgrad.swu.bg/media/3152/2023-sub-final.pdf>

3. Papadima, M. (2024). The effects of educational structure on teachers' working conditions: empirical evidence from Greece. *Entrepreneurship*, 12(1), 65–75. <https://doi.org/10.37708/ep.swu.v12i1.7>

5. Evaluation on the minimal national requirements

The materials that have been presented fulfil the minimal national requirements for awarding the doctoral (Ph.D) degree. This is valid for the quality of the doctoral thesis (the full text of the dissertation), the annotation (abstract) of the dissertation and the list of the publications of the candidate and the indexations of the publications.

6. Critical remarks, recommendations and questions

No substantial critical remarks to the candidate and his research. I have one recommendation to the candidate – to translate in English or in German (after the end of the procedure for the awarding of the academic degree “Doctor”) and to publish in proper foreign editions his doctoral thesis in Bulgarian, Greek and English language. Thus the research will reach a broader audience and provide more citations for the author and his affiliation.

Questions:

- 1.) Present your personal opinion on what specific policies and measures could be implemented to improve the efficiency of education expenditure in Greece and minimize the negative effects of economic crises on the education sector.
- 2.) Present your personal opinion on how increasing salaries and improving working conditions in the education sector could impact long-term productivity and economic growth in Greece.

7. Conclusion

The doctoral thesis titled “Impact of education expenditure on economic growth in Greece during the crisis” and the publications presented by the

doctoral student Maria Papadima in the current procedure for awarding the academic degree “Doctor” (Ph.D) announced by UNWE cover all necessary requirements for the occupation of this academic degree. The publications of the candidate are original and valuable pieces of research, demonstrating the adequate scientific style of their author.

All of the abovementioned arguments and facts give me the ground to vote “YES” for the awarding of the academic degree “Doctor” to Maria Papadima.

08.01.2025

Sofia

Signature:

(assoc. prof. Svetla Boneva, Ph.D)